

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут економіки, управління, права
та інформаційних технологій

Кафедра підприємництва і права

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Господарський процес

(обов'язкова фахова навчальна дисципліна)

Освітньо-професійна програма Право

спеціальність 081 Право

галузь знань 08 Право

освітній ступінь Бакалавр

Розробник: Кальян Олександр, професор кафедри підприємництва і права,
кандидат юридичних наук, доцент

Гарант: Осташова Валерія, доцент кафедри підприємництва і права, кандидат
юридичних наук, доцент

Полтава
2022 р.

Форма опису навчальної дисципліни та інформація про розробника

Назва навчальної дисципліни	Господарський процес
Назва структурного підрозділу	Кафедра підприємництва і права Навчально-наукового інституту економіки, управління, права та інформаційних технологій
Контактні дані розробників, які залучені до викладання	 <p><i>Викладач: Кальян Олександр</i>, кандидат юридичних наук, доцент <i>Контакти:</i> ауд. 482-а (навчальний корпус №4) <i>e-mail:</i> olexandr.kalian@pdaa.edu.ua</p> <p>сторінка викладача: https://www.pdaa.edu.ua/people/kalyan-oleksandr-sergiyovich</p>
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень (скорочений термін навчання)
Спеціальність	081 Право
Попередні умови для вивчення навчальної дисципліни	Навчальні дисципліни: «Конституційне право України», «Судові та правоохоронні органи», «Цивільне право України», «Господарське право України».

Заплановані результати навчання:

Мета вивчення навчальної дисципліни – формування у здобувачів вищої освіти високого рівня правової культури майбутнього юриста на основі засвоєння правових знань, умінь і навичок з навчальної дисципліни «Господарський процес» та можливості їх практичного застосування.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є: надання здобувачам вищої освіти необхідних знань щодо засвоєння норм господарського процесуального законодавства та дослідження сутності різних наукових шкіл; відпрацювання у здобувачів вищої освіти наукового підходу до аналізу норм чинного господарського процесуального права, необхідності вдосконалення правового регулювання здійснення господарського судочинства; вміння розв'язати конкретні правові ситуації, що виникають у господарському судочинстві на базі застосування норм національного та міжнародного

законодавства; розвитку правового мислення щодо реалізації положень господарського процесуального права в сфері розгляду і вирішення судами господарських спорів та при здійсненні провадження у справах про банкрутство; усвідомлення відповідальності при здійсненні юридично значимих дій.

Компетентності:

Загальні:

- ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК5. Здатність спілкуватися іноземною мовою.
- ЗК6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

Спеціальні (фахові):

- СК4. Здатність застосовувати Конвенцію про захист прав людини та основоположних свобод, а також прецедентну практику Європейського суду з прав людини.
- СК7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.
- СК8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини.
- СК10. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.
- СК12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.
- СК14. Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.
- СК15. Здатність до самостійної підготовки проектів актів правозастосування.

Програмні результати навчання:

- ПРН 6. Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему.
- ПРН 11. Мати базові навички риторики.
- ПРН 13. Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.

- ПРН 15. Вільно використовувати для правничої діяльності доступні інформаційні технології і бази даних.
- ПРН 21. Готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях.
- ПРН 22. Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.

Методи навчання:

- МН 1 словесні методи: лекція, бесіда;
- МН 2 наочні методи: демонстрування, ілюстрування;
- МН 3 практичні методи: практичні роботи, робота з навчально-методичною літературою: конспектування,
- МНСР 1: методи самостійної роботи вдома: завдання самостійної роботи;
- МНСР 2: робота під керівництвом викладача: виконання практичних завдань;
- МСМ 1: методи формування пізнавальних інтересів: створення ситуації інтересу; ситуації новизни навчального матеріалу; метод використання життєвого досвіду; навчальні дискусії для вирішення проблемної ситуації.
- МНІ 3 : інтерактивні методи: кейс-метод; дискусії, диспути, мозковий штурм, тренінгові заняття, командні конкурси і змагання.

Програма та структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин			
	денна форма			
	усього	у тому числі		
л		п	с.р.	
Тема 1. Поняття, принципи та джерела господарського процесуального права	14,63	2	2	10,63
Тема 2. Господарські суди в судовій системі України. Досудове врегулювання господарських спорів. Третейські суди	14,63	2	2	10,63
Тема 3. Юрисдикція господарських судів. інстанційна юрисдикція. Територіальна юрисдикція (підсудність). Учасники судового процесу	18,63	4	4	10,63
Тема 4. Доказування, докази та судові витрати в господарському процесі	16,63	4	2	10,63
Тема 5. Процесуальні строки. Наказне провадження. Позов у господарському процесі	16,63	4	2	10,63
Тема 6. Вирішення господарських спорів у першій інстанції. Провадження у справах про банкрутство.	18,63	4	4	10,63
Тема 7. Перегляд судових рішень в апеляційному та касаційному порядку	18,63	4	4	10,63
Тема 8. Перегляд рішення, ухвали, постанови господарського суду за нововиявленими або виключними обставинами. Виконання рішення, ухвали, постанови. Провадження у справах за участю іноземних осіб	16,63	4	2	10,63
Усього годин	135	28	22	85
ЕКЗАМЕН	27	-	-	27

Оцінювання результатів навчання.

Одним із обов'язкових елементів освітнього процесу є систематичний поточний контроль оволодіння компетентностями та підсумкова оцінка рівня досягнення програмних результатів навчання.

Форми контролю результатів навчання

Програмні результати навчання	Форми контролю					Разом
	Ведення конспекту лекцій	Виконання завдань на практичних заняттях	Виконання завдань самостійної роботи	Розв'язання тестів	Екзамен	
	Максимальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Максимальна кількість балів	
ПРН 6.	1,34	7,34	4	0,67	3,34	16,67
ПРН 11	1,34	7,34	4	0,67	3,34	16,67
ПРН 13.	1,34	7,34	4	0,67	3,34	16,67
ПРН 15.	1,34	7,34	4	0,67	3,34	16,67
ПРН 21.	1,34	7,34	4	0,67	3,34	16,67
ПРН 22.	1,34	7,34	4	0,67	3,34	16,67
Разом	8	44	24	4	20	100

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Види навчальної роботи студентів				Разом по темі
	Ведення конспекту лекцій	Виконання завдань на практичних заняттях	Виконання завдань самостійної роботи	Розв'язання тестів	
Тема 1. Поняття, принципи та джерела господарського процесуального права	1	4	3	4	8
Тема 2. Господарські суди в судовій системі України. Досудове врегулювання господарських спорів. Третейські суди	1	4	3		8
Тема 3. Юрисдикція господарських судів. інстанційна юрисдикція. Територіальна юрисдикція (підсудність). Учасники судового процесу	1	4 4	3		12
Тема 4. Доказування, докази та судові витрати в господарському процесі	1	4	3		8
Тема 5. Процесуальні строки. Наказне провадження. Позов у господарському процесі	1	4	3		8
Тема 6. Вирішення господарських спорів у першій інстанції. Провадження у справах про банкрутство.	1	4 4	3		12

Тема 7. Перегляд судових рішень в апеляційному та касаційному порядку	1	4 4	3		12
Тема 8. Перегляд рішення, ухвали, постанови господарського суду за нововиявленими або виключними обставинами. Виконання рішення, ухвали, постанови. Проведення у справах за участю іноземних осіб	1	4	3		12
Всього	8	44	24	4	80
ЕКЗАМЕН					20
<i>Разом</i>					100

Форми, шкала та критерії оцінювання результатів навчання при проведенні поточного контролю успішності здобувачів вищої освіти:

1. Ведення конспекту лекцій (0-1 бал)

Шкала та критерії та оцінювання

Результат	Критерій оцінювання	Характеристика критерію	Шкала оцінювання, бали
ПРН 6. ПРН 11 ПРН 13. ПРН 15. ПРН 21. ПРН 22.	Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему. Мати базові навички риторики. Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права. Вільно використовувати для правничої діяльності доступні інформаційні технології і бази даних. Готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях. Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.	на високому рівні	0,9-1
		на середньому рівні	0,74-0,89
		на достатньому рівні	0,6-0,73
		на низькому рівні	0-0,59

2. Виконання завдань на практичних заняттях (0-4 бали)

Шкала та критерії та оцінювання

Результат	Критерій оцінювання	Характеристика критерію	Шкала оцінювання, бали
ПРН 6.	Оцінювати недоліки і переваги певних	на високому	3,6-4

ПРН 11 ПРН 13. ПРН 15. ПРН 21. ПРН 22.	правових аргументів, аналізуючи відому проблему. Мати базові навички риторики. Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права. Вільно використовувати для правничої діяльності доступні інформаційні технології і бази даних. Готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях. Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.	рівні	
		на середньому рівні	2,9-3,5
		на достатньому рівні	2,4-,2,8
		на низькому рівні	0-2,3

3. Виконання завдань самостійної роботи (0-3 бали).

Шкала та критерії та оцінювання

Результат	Критерій оцінювання	Характеристика критерію	Шкала оцінювання, бали
ПРН 6. ПРН 11 ПРН 13. ПРН 15. ПРН 21. ПРН 22.	Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему. Мати базові навички риторики. Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права. Вільно використовувати для правничої діяльності доступні інформаційні технології і бази даних. Готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях. Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.	на високому рівні	2,7-3
		на середньому рівні	2,2-2,6
		на достатньому рівні	1,8-2,1
		на низькому рівні	0-1,7

4. Розв'язання тестів (0-4 бали).

Шкала та критерії та оцінювання

Результат	Критерій оцінювання	Характеристика критерію	Шкала оцінювання, бали
ПРН 6.	Оцінювати недоліки і переваги	на високому рівні	3,6-4

ПРН 11. ПРН 13. ПРН 15. ПРН 21. ПРН 22.	певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему. Мати базові навички риторики. Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права. Вільно використовувати для правничої діяльності доступні інформаційні технології і бази даних. Готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях. Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.	на середньому рівні	2,9-3,5
		на достатньому рівні	2,4 -2,8
		на низькому рівні	0-2,3

5. Форма проведення семестрового контролю згідно з робочим та навчальним планом – екзамен.

Шкала та критерії та оцінювання екзамену

Результат	Критерій оцінювання	Характеристика критерію	Шкала оцінювання, бали
ПРН 6. ПРН 11 ПРН 13. ПРН 15. ПРН 21. ПРН 22.	Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему. Мати базові навички риторики. Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права. Вільно використовувати для правничої діяльності доступні інформаційні технології і бази даних. Готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях. Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.	на високому рівні	18-20
		на середньому рівні	15-17
		на достатньому рівні	12-14
		на низькому рівні	0-11

Трудомісткість:

Загальна кількість годин 135 год.

Кількість кредитів 4,5

Форма семестрового контролю – екзамен.

Політика навчальної дисципліни

Відвідування занять є обов'язковим. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. За використання телефонів і комп'ютерних засобів без дозволу викладача, порушення дисципліни здобувач вищої освіти отримує на занятті 0 балів та зобов'язаний відпрацювати таке заняття.

Здобувач вищої освіти повинен дотримуватись Кодексу академічної доброчесності та Кодексу про етику викладача та здобувача вищої освіти Полтавського державного аграрного університету. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Письмові роботи можуть перевірятися на наявність плагіату і допускатися до захисту із коректними текстовими запозиченнями у межах встановлених норм. У разі виявлення факту плагіату здобувач вищої освіти отримує за завдання 0 балів і повинен повторно виконати його. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (у т. ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн тестування. Документи стосовно академічної доброчесності наведені на сторінці **АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ** ПДАУ: <https://www.pdaa.edu.ua/content/akademichna-dobrochesnist>.

Додаткові матеріали для вивчення навчальної дисципліни:

Презентації, відеоролики.

Рекомендовані джерела інформації:

Основні

1. Конституція України від 28 червня 1996 року (із змінами та доповненнями). *Відомості Верховної Ради України* від 23 липня 1996 року, № 30. Ст.141.
2. Господарський процесуальний кодекс України № 1798-ХІІ від 06.11.1991. *Відомості Верховної Ради України*. 1991 № 6. Ст. 56.
3. Господарський кодекс України, прийнятий 16 січня 2003 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18, № 19–20, № 21–22. Ст. 144.
4. Цивільний кодекс України, прийнятий 16 січня 2004 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40–44. Ст. 356.
5. Кодекс з процедур банкрутства, прийнятий 18 жовтня 2018 р. № 2597-VIII.

Відомості Верховної Ради України. 2019. № 19. Ст. 74.

6. Закон України «Про судоустрій і статус суддів» № 1402-VIII від 02.06.2016. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 31. Ст. 545.

7. Закон України «Про судовий збір» № 3674-VI від 08.07.2011. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 59. Ст. 110.

8. Закон України «Про виконавче провадження» № 1404-VIII від 02.06.2016. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 30. Ст. 5.

9. Закон України «Про третейські суди» № 1701-IV від 11.05.2004. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 35. Ст. 1374.

10. Закон України «Про міжнародний комерційний арбітраж» № 1701-IV від 11.05.2004. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 35. Ст. 1374.

11. Закон України «Про міжнародні договори України» № 1906-IV від 29.06.2004. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 50. Ст. 540.

12. Закон України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» від 03.10.2017. *Голос України*. 28.10.2017. № 221-222.

13. Закон України «Про прокуратуру» від 14.10.2014. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 2-3. Ст. 12.

14. Закон України «Про судову експертизу» від 25.02.1994. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 28. Ст. 232

15. Закон України «Про ліквідацію місцевих господарських судів та утворення окружних господарських судів» Указ Президента України № 453/2017 від 29.12.2017. *Офіційний вісник України* від 16.01.2018 № 005.

16. Закон України «Про ліквідацію апеляційних господарських судів та утворення окружних апеляційних господарських судів в апеляційних округах/ Указ Президента України № 454/2017 від 29.12.2017. *Офіційний вісник України* від 16.01.2018 № 005.

17. Науково-практичний коментар Господарського процесуального кодексу України. Станом на 20.01.2018 року. За заг. ред. Короєда С.О. Київ : Видавничий дім «Професіонал», 2018. 400 с.

18. Мелех, Л. В. Господарський процес. Львів : ЛьвДУВС, 2016. 367 с.

19. Зразки процесуальних документів у господарському провадженні. Київ : Центр учб. літ., 2015. 96 с.

20. Кройтор В. А. , Бортнік О. Г. , Зайцев О. Л. Господарський процес: навч. посіб. Харків : Золота миля: ХНУВС, 2014. 318 с.

21. Васильєв С. В. Господарський процес України: Підручник. Харьков: Еспада, 2010. 288 с.

22. Біда К. М., В. В. Бонтлаб Господарське процесуальне право України: навч. посібник. К.: Ін Юре, 2009. 223 с.

23. Роїна О. М. Господарський процес: практ. посібник. 4-те вид., доп. і перероб. К.: КНТ, 2008. 180 с.

24. Постанови пленумів Верховного Суду України та вищих спеціалізованих судів України: господарські справи : офіц. текст / упоряд.: С. А. Кузьмін, М. С. Кучеренко. Київ : ПАЛИВОДА А. В., 2015. 516 с.

25. Ніколенко Л. М., Іванюта Н. В. Господарське процесуальне право України. Підручник. Київ: Дакор. 2020. 276

26. Господарське судочинство. Процесуальні документи. Практичний коментар та зразки. Станом на 16.05.18 Практичний посібник. Чижмарь К.І., Журавльов Д.В. та ін. Київ: ЦУЛ, 2020. 176 с с.

Допоміжні

1. Буга, Г.С. Порівняльний аналіз способів забезпечення позову за ЦПК та ГПК. *Проблеми цивільного права та процесу* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. пам'яті проф. О.А.Пушкіна, 23 трав. 2009 р. : /home/fulltext / МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ, Навч.-наук. ін-т права, економіки та соціол.. - С.385-387.
2. Григор'єва, В. Загальна характеристика стадій господарського процесу. *Підприємництво, господарство і право*. 2011. № 6. С.84-86.
3. Дрішлюк, В.І. Елементи позову в господарських справах. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2013. № 2. С. 49-50.
4. Есипов, И. Прокурор в хозяйственном процессе : О праве прокурора на обращение в хозяйственный суд в интересах государства. *Юридическая практика*. 2007. 6 марта (№ 10). С.1,11.
5. Захарченко, Т.Г. Визнання та виконання арбітражних рішень на території України. *Судова практика*. 2009. № 1. - С. 7-16.
6. Згама, А.О. Повноваження суду апеляційної інстанції у господарському процесі : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.04. Одеса, 2012. 19 с.
7. Зуєва, Л.Є. Принципи господарського процесу : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.04. Одеса, 2012. 18 с.
8. Карп'як, Т. Забезпечення позову в господарському судовому процесі. Частина 2. *Все про бухгалтерський облік*. 2013. 11 вересня (№ 84).С.12-13.
9. Кот, О. Ухвали суду в господарському процесі. *Юридична Україна*. 2010. № 2. С.97-101.
10. Ломакіна, О.А. Повноваження апеляційного господарського суду під час розгляду справи. *Європейські перспективи*. 2012. № 4 ч.2. С.62-66.
11. Лунін, С. Поняття принципу змагальності у судовому процесі. *Право України*. 2010. № 3. С.126-132.
12. Муза, О. Розмежування адміністративного та господарського судочинства в Україні. *Юридична Україна*. 2009. № 4. С.39-43.
13. Ніколенко, Л.М. Історичні передумови становлення господарського процесуального законодавства під впливом матеріально-правових актів. *Часопис Київського університету права*. 2010. № 2. С. 179-186.
14. Ніколенко, Л.М. Передумови права на подання касаційної скарги в господарському судочинстві України. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2013. № 2. С. 53-57.
15. Ніколенко, Л.М. Поняття та функції принципів господарського процесуального права. *Часопис Київського університету права*. 2008. № 4. С.118-121.
16. Ніколенко, Л.М. Щодо визначення поняття зустрічного позову в господарському судочинстві. *Держава і право*. 2010. № 48. С. 327-333.
17. Ніколенко, Н. Взаємозв'язок принципів змагальності, диспозитивності та процесуальної рівності учасників у господарському судочинстві. *Підприємництво, господарство і право*. 2008. № 10. С.51-54.
18. Похиленко, І.С. Відвід судді в господарському процесі. *Вісник господарського судочинства*. 2010. № 3. С.111-118.
19. Рабенко, С.Л. Третейське судочинство як альтернативна юрисдикційна форма захисту прав суб'єктів господарювання. *Часопис Київського університету права*. 2012. № 2. С. 362-366.

20. Россильна, О. Правова природа представництва у господарському процесі. *Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Юридичні науки* : наук. вид. 2013. № 3 (№ 97). С. 90-91.
21. Степанов, С. Пергляд судових рішень за нововиявленими обставинами як стадія господарського процесу. *Підприємництво, господарство і право*. 2008. № 12. С.71-73.
22. Степанова, Т. Достовірність як найважливіша якісна характеристика та підстава для прийняття управлінських рішень (на прикладі доказів у господарському процесі). *Вісник Національної академії державного управління при Президентіві України*. 2002. №4. С.228-231.
23. Степанова, Т. Поняття і значення належності судових доказів у господарському процесі. *Підприємництво, господарство і право*. 2002. №1. С. 17-19.
24. Таликін, Є. А. Вимоги до господарської процесуальної форми. *Форум права* : електрон. наук. фахове вид. ХНУВС. 2012. № 1. С. 910–918.
25. Теньков, С. Справи з іноземним елементом: який суд вирішуватиме спір? *Юридичний вісник України*. 2006. 19-25 серпня (№ 33). С.7.
26. Шатерніков, М. І. Поняття та місце господарських судів у національній судовій системі України. *Форум права*. 2016. № 3. С. 267–272.
27. Шекера, Ю.О. Строки у господарському процесуальному праві України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.04. Одеса, 2016. 21 с.
28. Щербак, Р.В. Щодо питання участі в господарському процесі перекладача. *Актуальні питання сучасної науки і права* : зб. матеріалів наук.-практ. конф. студентів, 16 квіт. 2011 р. редкол.: С.С. Лукаш (голова) та ін. С. 169-172.
29. Щодо використання термінів «підвідомчість», «компетенція», «юрисдикція» та «підсудність спорів» у господарському процесуальному законодавстві. *Підприємництво, господарство і право*. 2012. № 5. С. 70-72.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Верховна Рада України: Офіційний веб-сайт [Електронний ресурс]. URL: <http://www.rada.gov.ua>
2. Міністерство юстиції України: Офіційний веб-сайт [Електронний ресурс]. URL: <http://www.minjust.gov.ua>
3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського Офіційний веб-сайт [Електронний ресурс]. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
4. Верховний Суд: Офіційний веб-сайт [Електронний ресурс]. URL: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/teratura/41>